

Z P R Ā V Y.

Volnost vědeckého projevu. Na konci minulého roku se stal zajímavý případ v Praze: Městský úředník, archivář a univerzitní docent, měl býti disciplinárně podle usnesení většiny městského zastupitelstva stíhán pro určité výroky, které učinil v knize vydané soukromým nákladem s podporou ministerstva škol. a nár. osv. a vyšle již před půl druhým rokem. Výroky se týkaly dějin staroměstské radnice a ovšem, jak se později prokázalo, byly v denních listech i v řeči navrhujícího člena zastupitelstva pozměněny a tak svedly většinu sboru, který přirozeně nebyl informován aspoň dostatečně, k schválení návrhu na zavedení disciplinárního řízení. Usnesení samo stavil ze své moci primátor a o ostatní skutkové podstatě rozhodne soud. Ale je zajímavé, že vůbec se mohl vyskytnouti názor, že chleboďárce má právo zasahovat do vědeckých projevů, které učinil úředník jemu podřízený a které se mu ať z jakékoliv příčiny nelíbí. Jak je pak samozřejmo, musil by se tento diktovaný názor měniti u zaměstnanců podřízených sborům volitelným a tak bychom vlastně dospěli ve vědeckém hledání pravdy ad absurdum. A kromě toho vymstil by se jistě takovýto postup především na dřívějších stranících politických odstavených stran, neboť by si asi nedala nástupkyně ve vládě ujíti příležitost na nich zkusiti takovouto metodu.

Avšak věc má ještě jinou stránku, neboť zejména mladší zaměstnanci a pracovníci vědečtí jsou obyčejně závislí na službě a kdyby nebyla jim dána volnost svobodného vědeckého projevu, nebylo by také dorostu a tak by záhy musila všechna věda ustrnouti. Proto musíme bedlivě střežiti svobodu vědeckého projevu proti všem podobným unáhleným pokusům a platí-li ochrana proti teroru jinde, musí platiti i v tomto případě. Ca.

Univ. prof. Dr. FR. STORCH.

Krátce po profesoru Ottovi zemřel dr. František Storch, řádný profesor trestního práva a řízení na universitě Karlově v. v., nyní po smrti Ottově poslední z akademických učitelů práv, kteří působili na nerozdělené ještě universitě Karlově.

Storch byl neznámý nejmladší generaci právnické jako učitel, odešel na odpočinek již roku 1911, jeho díla byla však bohatým pramenem poučení každému, kdo hodlal se blíže seznámiti s oborem, jehož byl u nás zakladatelem a zároveň nejpovolanejším pěstitelem, s vědou trestního práva procesního.

Storchovu tvorbu charakterisuje jednak snaha osvětliti sporné otázky co nejvšestranněji, jednak péče o formální lad a ucelenost. První vysvětluje, proč Storch se zálibou užíval metody historické a srovnávací k doložení svého stanoviska, druhá vlastnost jeví se jak v celkové stavbě jeho děl, tak v jejich jazykové ryzosti. Obojí tuto přednost své práce rozvinul Storch hned v prvním svém obsáhlejším

spise, dvoudílném »Řízení trestním rakouském« (I. 1887, II 1897) i v monografii »Vyručení obviněného z vazby vyšetřovací« (1893), jež jsou pomníky nehynoucí ceny jeho práce na poli trestního procesu.

Z pozdější jeho činnosti mají význam přímo průkopnický jeho práce v oboru práva tiskového, jehož vědeckému zpracování dal základ. Zálibu pro právo procesní udržel si Storch i v další činnosti vědecké. Když po převratu byl ustanoven předsedou komise pro reformu československého trestního práva procesního, nemohlo jistě býti šťastnější volby.

Právo formální je jen prostředkem jak uskutečnit právo hmotné. Storch proto pilně sledoval práce komise pro reformu trestního práva hmotného a k vydanému návrhu všeobecné části trestního zákona napsal dvě studie, z nejlepších o osnově. V Právniku 1922 zabývá se obtížným problémem »Trestu smrti v osnově československého zákona trestního v r. 1921«. Ve Sborníku věd právních a státních z roku 1922 ve článku »Hájení obviněného v budoucím trestním řízení československém« řeší tuto otázku na podkladě rozdělení trestných činů dle osnovy a podává zároveň ukázkou, jakým směrem by se bral při reformě československého trestního práva procesního.

Není pochyby, že by se mu podařilo, jak o tom svědčí již kritické poznámky, roztroušené v jeho dřívějších dílech, spojit snahu o zaručení svobody individua s potřebou ochrany společnosti, jak se stalo již v Československé osnově trestního zákona, a postaviti tak formální právo na stejný ideový základ jako právo hmotné. Dlužno proto litovati jeho smrti tím více, že odešel právě nyní, krátce před dokončením prací na zatímním návrhu československého trestního zákona, jimiž byl dán podklad k reformě práva procesního. —ř.

In memoriam. Zemřel univ. prof. PhDr. František Drtina, který v počátcích našeho státu stál v čele ministerstva školství a nár. osvěty jako státní tajemník. Za jeho správy počala se zřizovati druhá česká universita v Brně, o níž již za Rakouska se zesnulý přičiňoval ze všech sil, stejně jako vědec, tak jako politik-poslanec na říšské radě vídeňské. Poněvadž s touto universitou dostalo se i naší vědě právnické druhého významného střediska, je povinností naší s díkem vzpomenouti zesnulého, jednoho z těch, kteří o ni mají zásluhu. —

Prof. Miloslav Stieber šedesátníkem. Není tomu dlouho, co oslavovali jsme šedesátiny prof. Kadlece. Téměř právě za měsíc slaví své šedesátiny druhý badatel v oboru dějin práva ve střední Evropě — prof. Stieber a my připojujeme se k oslavě jeho stručným článkem. Ač prof. Stieber jest profesorem téhož předmětu jako prof. Kadlec, liší se od něho svým zvláštním pojetím i metodou. Stal-li se prof. Kadlec budovatelem dějin veřejného práva ve střední Evropě, jest prof. Stieber zakladatelem badání o dějinách soukromého práva ve střední Evropě.

Prof. Stieber narodil se 16. února 1865 ve Slaném, kdež po studiu na gymnasiu v Praze a na právnické pražské fakultě stal se advokátem. Stal se tudíž praktikem a bohatá praxe advokátní prospěla nesporně jeho badání historickému. Neboť prof. Stieber jest v prvé řadě právním historikem, ale praxe jeho poskytla mu vzácný dar: bráti zřetel při líčení historickém též k nynějšímu právnímu vývoji. To jest směr, kterým běže se ve svých pracích při všem svém badání. Již v prvním velkém svém díle »K vývoji správy« (1901) jest to patrné. Neboť jak podtitul ukazuje: »Vliv českých živelů na správu v Dolních a Horních Rakousích a její význam pro rakouský exekuční proces« všimá si autor tu nejen dějin, nýbrž přihlíží i k právu modernějšímu i modernímu, k němuž naši historikové právníci ještě nepřihlédli. Ač habilitoval se prof. Stieber pro dějiny německého práva (o osudu svého habilitačního spisu napsal zajímavý článek do Památníku Všeohru), přece zabývá se téměř výhradně právem českým. Jak učinil v prvním svém spisu, zkoumá však při svém studiu práva českého vlivy cizí, ale přihlíží i k vlivům, kterými působilo právo české na práva jiná zvláště na právo v zemích ra-

kouských. Z této snahy vyplynul také dodatek ku zmíněnému spisu jeho, v němž Stieber řeší otázku, kdy povstalo kratší znění rakouského zemského práva. Prof. Stieber vystoupil tu s tvrzením, že kratší znění zemského práva rakouského, kteréž kladlo se obyčejně do r. 1237, jest mladší než t. zv. delší znění. Tuto otázku rozvinul prof. Stieber později r. 1905 ve spise »Das österreichische Landrecht und die böhmischen Einwirkungen auf die Reformen König Ottokars in Oesterreich«. V tomto díle rozvádí a doplňuje názory vyslovené v doplňku svého prvního díla a polemizuje se zdarem s badateli německými Luschinem a Siegelm. A opět jsou tu celé partie věnovány českým právním dějinám, kterým svými poznatky velmi záslužně prospěl.

Dalším velkým dílem prof. Stiebra jsou »České státní smlouvy. Díl I. Od Přemysla Otakara II. do založení říše Habsburské«. Jest to dílo, které zabývá se předmětem u nás dosud naprosto netknutým. Spis vznikl při badání meziměstských právních styků a bedlivým zpracováním této otázky prof. Stieber položil základ ku dalšímu probádání mezinárodních styků českých králů a české koruny. Ze zpracování jest patrné, jaké množství pramenů autor probádal, vydaných i rukopisných. Jest nesporné, že v druhé části své knihy sestavuje celé mezinárodní právo české. Kniha tato byla prof. Stiebrem opět přepracována a doplněna a vydána německy »Böhmische Staatsverträge« r. 1912, čímž opět prof. Stieber prospěl české vědě širě výsledky badání svého i do ciziny. Přepracováním vytvořil také dílo nové, lišící se od prvního.

Stieber se zvláštní zálibou zabývá se právními instituty, které zůstaly dosud nepovšimnuty, proto buď, že odpuzovaly neobyčejně těžkou pochopitelným vývojem, buď, že vůbec si jich nikdo nevšiml pokládaje je za méněcenné. Stieber vytesává tyto instituty ze zapadlých koutů právních památek a staví je pak v jasných rysech překvapeným čtenářům před zraky. Není pochyby, že každá práce prof. Stiebra jest jen výsledkem neobyčejného zájmu. Kdo studuje díla Stiebrova, pochopí, co měl na mysli, když v předmluvě svého prvního díla pravil: »... probíraje se tištěnými i netištěnými listy, nalézal jsem vždy nový a nový půvab a měl novou a novou radost, že přede mnou rostou obrisy ústavů a zřízení zapomenutých a nevzpomínaných«.

Z této zvláštní záliby vznikly pak práce: »Terminus monere« (Sborník věd práv. a stát. III.), kteráž jest příspěvkem ku výkladu desk pühonných, právě tak, jako práce »Počátky prenotace« (Sbor. v. pr. a st. II.), jest opět příspěvkem ku poznání zemských desk.

I zanedbaný odbor procesního práva českého našel v Stiebrovi nadšeného pěstitele v díle »Soud hraničný« (1914). Z tohoto oboru právního napsal prof. Stieber ještě práci »Zhanění a odvolání« (Sbor. v. pr. a st., 1915), která jest ovšem založena na širokých základech srovnávacích.

Pracuje pro prvý sjezd právníků prof. Stieber vypracoval referát o »Ručení za škody z poklesků úřednických«. Práce tato jest charakteristickou také pro vědecké badání z jiné stránky, než jsme nahore uvedli. Jak jsme se zmínili, prof. Stieber nezapomíná také na svou praxi, což jeví se zájmem o moderní právo. S vylíčením moderního práva spojuje pak úměrně i vývoj historický. Uvedená práce jest toho příkladem. Ze zájmu o moderní právo vznikla pak práce »Uhražovací kapitál služebnosti a reálních břemen« (1902), »Původ a povaha úkojného práva dle rak. exek. řádu« (Sbor. v. pr. Pocta Randova) a pak »Právní povaha vlastnickovy hypoteky (1922). I v problémech moderního práva prof. Stieber projevuje zvláštní zájem o instituty, které jiného badatele by snad odpudily svou složitostí a obtížemi při jejich řešení. Praxe spojená s historickým badáním mu tyto obtíže ulehčuje. Prof. Stieber také jako znalec občanského práva zasedá v komisi pro reformu občanského práva.

Jak řečeno shora, prof. Stieber stal se zakladatelem oboru dějin soukromého práva ve střední Evropě. Vydal tu učebnici pro posluchače založenou nejen na literatuře, nýbrž i na badání pramenném. Z oboru

tohoto uvéstí jest také článek: »Systematika zákonníků střední Evropy« (Sbor. v. pr. a stát., 1922).

Bylo by tu možno uvéstí ještě jiné práce prof. Stiebra. Třeba však jen ještě upozorniti a zvláště zdůrazniti, že Stieber celým svým dílem jest osobností vynikající a svým zpracováním i slohem badatelem svérázným. Prof. Stieber kladě velký důraz na zpracování i na jasnost výrazu, vliv to opět neobyčejně jemného právníckého postřehu, kterého zvláště civilistovi jest třeba. A tím prof. Stieber jest stejně vynikajícím, jako historikem právníkem. Rauscher.

Hospodářská politika střední Evropy v roce 1924. Minulý rok byl vlastně teprve prvním po světové válce, v němž také hospodářský život se poněkud vrátil do mírových poměrů. Zvláště pro střední Evropu byl to skutečný rok stabilisace a konsolidace, jež zatím dává aspoň naději na zdolání všech hospodářských obtíží; snad nejdůležitější skutečností po této stránce je konec valutového zmatku, jenž ještě v roce 1923 byl tak nepříznivým činitelem ve vývoji středoevropského hospodářství. Přijetí t. zv. Dawesova plánu Německem znamená přesun reparační otázky z politického pole na pole hospodářské; tento »nepolitický« — jak sám si říká — generál Dawes, jenž nenávidí politiky z povolání a jehož volební kampaň na místo vicepresidenta Spojených Států byla řetězem ironických projevů o politikaření a politikářích, dal skutečnou ránu dosavadní reparační politice, při které hospodářské důvody a hospodářská hlediska byla vždy až na posledním místě. Pomohl ke cti staré, ale zanedbávané zásadě, že hospodářské otázky se mají řešit hospodářsky a jen hospodářsky; veliký pocit úlevy a uklidnění střední Evropy je prvním dobrým následkem proražení této zásady.

Jinak je významnou událostí pro střední Evropu stabilisace měny polské. Nová jednotka polský zloty ustálena na poměru 1 zl. = 1 milion 800.000 polských marek a jeho hodnota připjata k hodnotě zlatého franku latinské mincovní unie. Zavedení nové měny nestalo se v Polsku bez krise, avšak dnes se zdá, že největší obtíže jsou překonány. Rakousko stabilisovalo svou měnu už dříve na poměru 71.060 korun = 1 dolaru a podobně se stalo v posledním roce také v Maďarsku, kde však měna stabilisována v poměru 346.000 korun maďarských = 1 anglické libře. Tím ovšem byla pro maďarskou korunu dána možnost dalších kursových variací podle anglické libry a koncem roku, když stoupala libra na světovém trhu, projevil se i vzestup maďarské koruny v poměru k ostatním valutám. Rakousko přechází nyní k t. zv. méně šilinkové, při čemž 1 sch. se rovná 10.000 rakouských korun. Československá koruna byla v minulém roce celkem stabilisována na výši, jakou měla již v roce 1923.

Poměrně nejkritičtější byl vývoj měny v království SHS.; tam byl minulý rok dobou deflační politiky, která ovšem nezůstala bez následků pro hospodářský život státu — jak je to konečně známo i ze zkušeností československých. Vláda jihoslovanská hodlá však v deflační politice ještě pokračovat.

U nás stal se v druhé polovině roku pokus o likvidaci všech finančních bolestí, zbývajících z válečného dědictví známými zákony o peněžních a sanačních fondech, o válečných půjčkách atd. Důsledky těchto zákonů nelze ovšem ještě přehlédnouti, avšak — ať již budou jakékoli — budou za dané situace nutné. Rok 1925 přinese nám patrně už také cedulovou banku. Přinese-li s ní také zlatou měnu, je zatím pochybné, avšak — není vyloučeno. Zdá se, že na rozhodujících místech se s tím vážně počítá a zbývá jen říci, kdy to bude. —ik.

Nový katastrální zákon. Vláda připravila osnovu zákona o nové úpravě katastru pozemkové daně a jeho evidence. Stalo se to hlavně z důvodů nutného sjednocení dosavadních předpisů, které sice v zemích bývalé koruny české i v zemích bývalého záboru uherského jsou vybudovány na stejných zásadách, avšak v jednotlivostech se přece jen dosti značně liší. Kromě toho bylo řízení v těchto věcech v bývalém

Uhersku daleko méně spolehlivé a méně přesné, nežli v historických zemích. Na Hlučínsku se ovšem katastrální úprava liší od české resp. slovenské dosti značně a tam bude poměrně nejvíce práce se zavedením nové úpravy. Osnova vychází správně ze stanoviska, že z dosavadní úpravy je nutno převzít co možná nejvíce, poněvadž nová úprava katastru pozemkové daně je věcí příliš nákladnou a příliš složitou, vyžadující mnoho práce a mnoho času. Proto je osnova vybudována na základě dosavadního zákona z r. 1883 a pro jednotlivé části republiky, kde tato úprava bude znamenati značnější změny proti dosavadnímu stavu, má přechodná ustanovení. Zákon se nazývá nyní prostě o vedení pozemkového katastru, čímž zmizí z československého zákonodárství známý výraz »evidence katastru pozemkové daně«.

—ík.

Unifikace šlechtictví v Itálii. Již loni na jaře obírala se italská vláda otázkou sjednocení šlechty. Důvodem bylo uznání papežské, t. zv. »černé« šlechty. Politickými událostmi odsunuta byla věc na vedlejší kolej. Teprve nyní vrací se vláda k provedení sjednocení šlechty. Papežským šlechticům, kteří o to požádají a zaplatí taxu, přizná italská vláda italské státní šlechtictví s právem záznamu v gothajském almanachu. Má to býti obět k usmíření Stolice. Při té příležitosti má býti současně řešena otázka uznání býv. rakouské šlechty v připojených územích alpských. Vedoucím motivem ovšem je finanční prospěch státní pokladny.

M. Jirásek.

Reforma právnického studia. O otázce této pojednal prof. dr. Miříčka ve vzdělávací příloze »Národních Listů« ze dne 7. a 14. prosince roku 1924.

Účelem reformy má býtí povznesení průměrné úrovně vědomostí absolventů právnické fakulty a podstatné omezení studia in absentia. K dosažení toho nedoporučuje zavedení kontroly návštěvy přednášek, ani jiných prostředků donucovacích, nýbrž hledá cestu k nápravě v jiné úpravě přednášek, tím způsobem, že by přednášející souvisle probral jen hlavní a zajímavé části látky, ostatní pak v konversatoriu nebo repetitoriu. Kromě seminárních cvičení, jež mají poskytnouti průpravu k práci vědecké, měla by býtí zavedena také cvičení praktická, aby posluchač se mohl naučiti vědeckých poznatků prakticky užítí. To by předpokládalo zřízení zvláštních ústavů aspoň pro některé právní obory.

S těmito vývody prof. Miříčky lze zajisté jen souhlasiti.

Ve druhé části svého pojednání dává prof. Miříčka podnět k úvaze zda má historickoprávnímu studiu býtí vyhrazen zvláštní oddíl a to první, anebo, zda by příslušné části historie práva neměly býtí spojeny s oddílem judičiálním a státovědeckým v jeden celek (systém synchronistický). Pro případ, že by zůstal zvláštní oddíl historickoprávní, jest uvažovati o tom, zda by neměl býtí vytvořen také samostatný oddíl judičiální a státovědecký, kteréžto oddíly by byly zakončeny příslušnými státními zkouškami.

Zavedení písemných prací při státních zkouškách nedoporučuje. Přimlouvá se spíše za písemné práce v seminářích a praktických cvičeních. Na vykonání jich by se mohlo činiti závislým připuštění ke státní zkoušce.

Žádá zvýšení úrovně rigoros průkazem o způsobilosti k vědecké práci. Takto upravený doktorát měl by býtí podmínkou pro přijetí k advokacii, k soudnictví a k dosažení vyšších míst v konceptní službě správní. Bylo by pak lze zrušiti státní zkoušky.

Dále uvažuje, zda by nebylo možno zkrácení právnického studia na dva roky pro nižší konceptní úředníky (asistenty, aktuáry) a pro úředníky u menších samosprávných úřadů.

Vyslovuje se proti samostatnému doktorátu judičiálnímu a státovědeckému a hájí zásadu jednotného doktorátu následovně: »Je nemyslitelné, že by byl se svůj úkol soudce nebo advokát bez znalosti práva ústavního a správního a právě tak málo by asi vyhovoval správní úředník, pro něhož by obory judičiální byly terra ignota«.

V závěru upozorňuje, že nejde při reformě o radikální převrat ve studiu práv, ač se jedná o reformu velkého významu a varuje před příliš ukvapeným řešením.

K podnětům prof. Mířičky ve druhé části jeho pojednání jest poznamenati, že při úpravě systému studia by bylo výhodno zavést tři samostatné oddíly: historickoprávní (zkrácený na dva semestry), judičiální a státovědecký. Zejména na římském právu naučí se na fakultu vstoupivší posluchač právnicky mysliti, na dějinách veřejného práva užívati pojmů ve veřejném právu se vyskytujících a k historickoprávní státní zkoušce musí ovládnouti souhrnně a systematicky větší množství učebné látky, takže v každém směru dobře jest připraven ke studiu platného práva, kde kromě učebnic musí užívati i zákonníků. V tomto rozdělení byl by také prostředek proti absenci při přednáškách státovědeckých (a zde je absence vždy nejsilnější). Posluchači často považují docházení do těchto přednášek za bezúčelné, když vědomosti zde získaných mohou upotřebiti až při poslední (zpravidla) zkoušce, po delší době a během přípravy ke zkoušce judičiální vědomosti na přednáškách státovědeckých získané se lehce z paměti vytratí.

Jest třeba ještě se zmíniti o písemných pracích při státních zkouškách. Zde má kandidát prokazati určité množství vědomostí, ovládnání pojmů a schopnost právnického myšlení. K tomu stačí úplné zkouška ústní. Na právnické fakultě se poskytují základy věd právních a státních a každý, ať se chce věnovati advokacii, soudnictví, praksi správní atd. vždy musí ještě skládati praktickou zkoušku odbornou a nezřídká zde i písemnou, takže požadavek obligatorních písemných prací ať seminárních či ve cvičeních praktických již na právnické fakultě nejvíce se býti žádoucím.

U doktorátu však písemná práce vědecká jest jistě na místě. Také s míněním prof. Mířičky o jednotném doktorátu jest souhlasiti.

Zkrácení právnického studia na dva roky pro úředníky při menších samosprávných korporacích a pod. by se nedoporučovalo. Dnes na ta místa jsou dosazováni úředníci středoškolsky vzdělaní s předběžnou praxí, kteří na svých místech dobře vyhovují. Zavedením nové kategorie úřednictva »nižšího konceptního« by se jen více podporovala nivelisace mezi jednotlivými kategoriemi úřednickými. Myslím, že by se tato otázka měla řešiti až po provedení reformy čtyřletého právnického studia a to samostatně, když by se toho snad jevila potřeba. Tím se také uvarujeme působení politických a stranicko-úřednických vlivů na tuto reformu.

K dosažení veřejných úřadů by se mělo vyžadovati složení státních zkoušek. Doktorát (ovšem oproti dnešnímu přísněji upravený) by měl býti jen průkazem schopnosti k práci vědecké. Tento způsob zvolili při reformě právnického studia v republice polské, kde absolvovaní právníci po složení všech státních zkoušek obdrží diplom a samostatný titul »magistr práv« (vedle něhož je možno ještě dosáhnouti doktorátu).

Reforma právnického studia jest věcí jistě důležitou a velkého významu pro stát. Dotýká se celé československé obce právnické. Proto dříve, než bude přikročeno k provedení reformy, necht jsou slyšení všichni činitelé mající zájem na reformě: profesorské sbory právnických fakult, advokátní a notářské komory, svaz soudců a konceptních úředníků, spolky advokátních koncipientů, spolek čs. právníků »Všehrd« (kde po delší čas se otázkou touto zabývá zvláštní komise) atd.

Necht se neopakuje při reformě právnického studia to, co se stalo při reformě středoškolské že z tajné ministerské dílny vyšel najednou návrh, o němž příslušné korporace odborné do té doby neměly ani ponětí a jenž byl za velikého křiku pochován. S.

Právnický doktorát, respektive jeho rigorosa mají býti podstatně změněna. Návrh se teprve úředně projednává, ale podle zpráv, které o něm prošly už do veřejnosti, lze tolik zatím prozraditi, že má býti značně ztížen. Tím se doufá pozvednouti jeho význam. Písemná práce disertační nemá býti pryč zavedena, avšak nutným předpokladem pro

doktorát jsou práce seminární a pak má být zaveden jako zkušební předmět právní filosofie. Poněvadž také bez zkoušek státních nebude možno dosáhnouti doktorátu, který má být podle všeho zachován jako dosud jednotný, znamená tato úprava ztížení jeho v míře velmi značné a tu lze se ptáti, zda je to účelno a nutno.

Je to uslechtilá snaha pozvednouti cenu právnického doktorátu, ale není naprosto správný názor, že doktorát není podmínkou vstupu do praxe. Doba, od kdy byly státní zkoušky a rigorosa postaveny na roveň, zavinila, že nyní je k některým povoláním doktorátu nezbytně třeba jako k advokacii, ke komerční službě a soukromé vůbec, ba i některé úřady mlčky nepřijímaly (na př. zemský výbor český) bez doktorátu. Kromě toho dozvěděli jsme se z velmi zajímavých statí o reformě právnického studia od prof. Miříčky (srov. ref. v tomto sešitě); že i některé organizace usilují o zavedení povinného doktorátu, jako soudcové, takže spíše je možno očekávati vývoj právě opačný, než na jakém buduje návrh. S radostí bychom uvítali podobný pokus, stejně jako je s uznáním zaznamenati, že se nezapomíná na určité odbory vědní, ale pokud jde o zbytnost doktorátu, je vývoj silnější plánů konstruovaných u zeleného stolu. Navrhovatelé v ministerstvu školství musí se tedy zprvu spojit s ministerstvem spravedlnosti a odstraniti nutnost doktorátu a teprve až se to podaří, budeme moci pokračovati v projektech dalších. Ostatně osud, který postihl doktorát práv, není ojedinělý. Medicinský je na tomto stupni již dávno a to ještě bez státních zkoušek. Nelze říci však proto, že by úroveň lékařského studia poklesla a totéž může tvrditi o našem studiu jen jeho neznalec. V—.

Československá státní vlajka — budíž to přičteno na vrub nedostatečně vyvinutému našemu smyslu pravé státnosti — není vždy skutečným symbolem státu, jak je tomu v jiných státech a proto buď velmi často sekáváme se s nedostatkem pozornosti vůči ní anebo naopak zase zvrhá se její kult ve »fángličkářství«. Jsou až příliš dobře známy praporové procesy, v nichž jde o zneuctění neb nevyvěšení a pod., ale pravého jejího smyslu jsme a patrně zůstaneme dlouho ještě vzdáleni, ač v jiných státech jistě pokrokových a demokratických kult vlajky je řádně vyvinut jako ve Spojených státech severoamerických, v Dánsku atd. Proto lze vítati každý pokus o pozvednutí její pravé vážnosti jako se o to pokusila jistá skupina,*⁾ která vydala jednak poučení, jak vlajky používat i jednak i malý typ vlajky přesně podle předpisů zhotovený, jak na př. je zvykem v Americe a Anglii. Byl by ovšem ještě účinnější, kdyby československé úřady předcházely dobrým vzorem napřed a tak názorně poučovaly občanstvo o pravém a přece nepřemrštěném kultu ke státnímu praporu. V.

Jak si váží úřady rozhodnutí nejvyššího správního soudu. V posledním čísle t. č. uveřejnil dr. K. Novák zprávu, která, kdyby byla pravdivá, vrhala by divné světlo na správní komisi Všeobecného pensijního ústavu. Podle ní poukazuje tato správní komise zemské úřadovny, aby nerespektovaly rozhodnutí nejv. správního soudu. Ve skutečnosti však tomu tak není. Ona poznámka k nálezům nejv. správního soudu v oficiálním orgánu Všeobecného pensijního ústavu není usnesena správní komisí ústavu, ale je připojena jen redakci časopisu, není adresována úřadovně, nýbrž je pouze informací publika. Praví se v ní sice, že »není možno činiti z jednoho nálezu nejv. správního soudu všeobecné dedukce o pojistné povinnosti celé určité skupiny osob«. Ale to proto, poněvadž je dlužno každý jednotlivý případ zaměstnance individuálně posuzovati a nelze ho šmahem zařaditi do určité kategorie charakterisované názvem. Na doklad toho uvádí se tu tři judikáty o pensijní pojistné povinnosti zaměstnanců patřících podle tohoto zevního kriteria do téže kategorie, poněvadž všichni byli označeni jako »přehlížeči skla«. A přece o nich rozhodl nejv. správní soud různě. To tedy chtěla patrně říci ona poznámka v »Pensijním pojištění« (roč. III. číslo 4.).

^{*)} Vydala A. Ramešová, Praha-II., Vodičkova ul.

Jinak ovšem právě zde jde o zajímavý případ, kde nejv. správní soud postavil se proti čtyřleté praxi všech správních instancí a ruší rozhodnutí, jakých jinak ohromné množství nabylo právní moci, takže dnes jsou nezměnitelná. Jde o vedení hranice mezi pracovníky manuellními a vyššími, kterou v celém právním řáde — v této obecnosti — naznačuje právě jediný pensijní zákon (č. 89/20). Je možno si představit, jaký chaos nastává, když praxe správních úřadů od roku 1920 ji vedla co nejnižší tak, aby mezi duševní pracovníky (lépe řečeno: nedělníky) zahrnuto bylo co nejvíce kategorií zaměstnaneckých a tu pojednou nejv. správní soud ji rýsuje co nejvýše a velikou řadu kategorií dosud pokládaných za podléhající pensijnímu pojištění, z něho vyjímá. Lze očekávat, že tento rozpor bude se stále zvětšovati, až do novelisace pens. zákona, jejíž naléhavost je tím sice prokázána. Bude pak záležeti na tom, zda bude novela v tom směru šťastnější než je zákon dnešní.

Dr. Z. N.

Královské italské kolonie. Po světové válce podařilo se Itálii rozmažiti svoje državy. Italské kolonie nacházející se v severní (Tripolis a Kyrenaika) a východní Africe (Erythrea, Somalie), v Egejském moři; jakýsi protektorát má Itálie v Tientsinu. Počátek italské kolonisace v libické pouti byl v letech 1887—1890. Tehdy kolonie africké správně podléhaly ministerstvu války, majetek italských občanů chráněn italským ministerstvem zahraničních věcí. Jelikož nebylo potřeba vojenského zároku v osadách, jednalo se o to, kterému úřadu svěřiti celkovou správu kolonií. Ustanoven tudíž k tomu účelu zvláštní úřad, jenž byl od dozorem státního ministra, zastoupeného státním podsekretářem. Královský dekret z 5. května 1895 užívá pro tento úřad názu KOLONIÁLNÍ ÚŘAD (Ufficio coloniale); koloniální úřad vybaven později pravomocí ministerstva zahraničních věcí a nazván byl Ústředním ředitelstvím koloniálních záležitostí. Sídlo úřadu bylo stále v Římě. Roku 1912 svolil italský parlament, aby k vedení koloniálních věcí bylo zřízeno Ministerstvo kolonií, což se stalo ihned po lausannském míru. Prvním ministrem kolonií byl (až do r. 1914) Cesare Bertolini. Pro začáteční správu a zavedení úřadu povolila sněmovna mimořádnou položku v částce 50 milionů lir.

Ministerstvo kolonií se rozpadalo na: Generální ředitelství věcí politických a kol. služby vojenské; tomuto ředitelství podléhal též úřad pro překlady a kartografický úřad; Generální ředitelství věcí hospodářských, finančních a osobních; tomuto ředitelství podléhala knihovna a pokladna; Generální ředitelství věcí občanských a veřejných prací; Účtárnu. Kanceláři ministra kolonií přímo byly podřízeny úřady: telegrafní, statistický a tiskový. Když však v době válečné rozšířena koloniální moc italská, bylo na bíledni, že nutno přiměřeně zreorganizovati i vedoucí úřad, ministerstvo kolonií. Toto bylo od 1. listopadu 1922 rozděleno na 3 úřady: 1.) Generální ředitelství kolonií v Severní Africe, 2.) Generální ředitelství kolonií ve Východní Africe, a na 3.) účtárnu.

Ředitelství severoafrických kolonií mělo tři úřady: a) pro věci politické a administrativní, b) hospodářské, c) povšechné a veřejné práce. Ředitelství východních kolonií bylo rozděleno podobně, s tím však rozdílem, že třetí podřízený úřad určen byl „pro věci povšechné a osobní.“ Účtárna měla 2 oddělení: pro ústřední správu a pro kolonie. Pro severo- i východoafrické kolonie byly společně 4 úřady: pro záležitosti vojenské, námořní, dopravní a pro překlady. Kanceláři ministra kolonií přímo byly podřízeny úřad statistický a úřad, mající za úkol studium koloniální expance, informační činnost, tisk a propagaci.

Na první ministerstvo kolonií pamatováno v předběžném státním rozpočtu 1914—15 rádnou položkou 55,196.400 L, z čehož připadlo 53,087.900 L na kolonie a 2,108.500 L na ústřední správu, a mimořádnou položkou 51,897.900 L, z čehož asi 46 milionů lir připadlo na mimořádné vojenské výlohy spojené s okupací libického území v době do 31. pros. 1914, celkem tedy věnováno na kolonie 107,094.300 L; odečteme-li oněch

46 mil., objeví se nám suma normální spotřeby jak pro ústřední správu tak i pro samotné kolonie, to jest přibližně 61 mil. lir. Spotřebováno tedy v největším režimu o 50 milionů lir více, než za dřívější správy ministerstva zahraničních věcí, kdy na kolonie vydáno 11, 376.220 L.

V době poválečné náklad na italské kolonie značně stoupl. V rozpočtu na rok 1923—1924 vyhrazeno ministerstvem kolonií celkem 254,744.900 L, t. j. řádné výdaje činily 186,003.200 L a mimořádné 68,741.700 L. K tomu dlužno přičinili 12,148.000 L, což jest státní subvence soukromým společnostem pro podniknutí některých staveb, zařízení průmyslových podniků neb vzdělání půdy, na rozměře aspoň 3000 ha: suma skutečných výdajů státních činí tedy v řečeném správním roce 266,892.900 L.

Ze skutečných výdajů připadá na:

Ústřední správu	6,289.600	Lir
Tripolis	96,449.500	»
Kyrenaiku	86,905.600	»
Vojenský rezervní fond pro Tripolis a Kyrenaiku	31,600.000	»
Erythreu	13,500.200	»
Somali	20,000.000	»

Úhrnem 254,744.900 Lir

Rozpočet loňský nyní jest zatížen nemalou položkou na koloniální oddíl Národní milice a na koloniální letectvo. O normálním rozpočtu v nynější době nelze mluvit, jelikož náklad vydaný na trvajících guerillu s domorodci spadá jednak na účet ministerstva války, jednak k tíži ministerstva kolonií a leteckého komisariátu. Ostatně loňskému rozpočtu ministra De Stefani nelze důvěřovati již z toho důvodu, že jej vydal před volbami.

M. Jirásek.

LITERATURA.

Delegace zákonodárné moci v moderní demokracii. Napsal JUDr. Jaroslav Krejčí, tajemník ústavního soudu. Praha 1924. Nákladem vlastním, v komisi fy Jan Košatka Praha-III. Stran 127. Na příkladech starších demokracií, francouzské a americké, i nejmladších, německé, rakouské a československé, řeší autor otázku, jak dalece jest přípustno ve státech s rigidními ústavami přenášení moci zákonodárné na orgány moci výkonné, či vlastně pokud cestou obyčejného zákonodárství orgány moci výkonné mohou býti nadány právomocí vydávati normy, jež mohly by měniti i zákony neb upravovati materie zákonem dosud neupravené. — Studii touto pokračuje autor v diskusi, rozvinuvši se u nás vzhledem k nálezu ústavního soudu z 7. listopadu 1922, a řeší otázku tu obsírněji než tak dosud učinil na širokém podkladu literatury předmětu se týkající i praxe parlamentární a soudní. Zkoumá, jak zásada, kterou hájí i pro právo československé, o nepřipustnosti udílení výkonné moci výše zmíněná oprávnění uplatněna je v jiných demokraciích.

Rozebírá pozitivní předpisy ústavních listin, upravující poměr mezi zákonem a nařízením, vykládá, jak předpisy ty interpretuje ústavně-právní teorie, praxe parlamentární i oněch orgánů, které jsou povoleny zkoumati ústavnost zákonů.

Nejdříve obírá se autor právem francouzským, kterážto stať jest také z jeho spisu nejrozsáhlejší.

V prvé řadě líčí, jak se k dané otázce staví literatura a reprodukuje názory předních francouzských theoretiků ústavního práva, z nichž jest zřejmo, že vyskytují se v této otázce názory všech odstínů, od oněch, jež připouštějí měrou značně rozsáhlou, aby legislativa zmocnila výkonnou moc k vydávání předpisů měnících dosavadní zákony, až k oněm, jež staví se na stanovisko zcela opačné, při čemž vyskytují se zde